Eiropas Parlaments
2024-2029

PIEŅEMTIE TEKSTI

P10_TA(2025)0343

Tiesiskuma nosacītības režīma īstenošana

Eiropas Parlamenta 2025. gada 18. decembra rezolūcija par tiesiskuma nosacītības režīma īstenošanu (2025/2061(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību (LES) un jo īpaši tā 2. pantu, 4. panta 3. punktu un 7. pantu,

– ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD),

– ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu (“Harta”),

– ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību konvenciju un tās protokolus,

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2020. gada 16. decembra Regulu (ES, Euratom) 2020/2092 par vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai[1] (Nosacītības regula) un Komisijas 2022. gada 18. marta paziņojumu “Pamatnostādnes par Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 par vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai piemērošanu”[2] (2022. gada pamatnostādnes),

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 12. februāra Regulu (ES) 2021/241, ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu[3] (ANM regula),

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 24. jūnija Regulu (ES) 2021/1060, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu,

---

1 OV L 433 I, 22.12.2020., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
2 OV C 123, 18.3.2022., 12. lpp.
3 OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.

zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai[4] (Kopīgo noteikumu regula),

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2024. gada 23. septembra Regulu (ES, Euratom) 2024/2509 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam[5] (Finanšu regula),

– ņemot vērā Padomes 2022. gada 15. decembra Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/2506 par pasākumiem Savienības budžeta aizsardzībai pret tiesiskuma principu pārkāpumiem Ungārijā[6],

– ņemot vērā Komisijas 2024. gada 12. janvāra paziņojumu par Eiropas Parlamenta un Padomes 2020. gada 16. decembra Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 par vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai piemērošanu (COM(2024)0017),

– ņemot vērā 2025. gada 18. jūnija rezolūciju par Komisijas 2024. gada ziņojumu par tiesiskumu[7],

– ņemot vērā 2025. gada 7. maija rezolūciju par pārstrādātu ilgtermiņa budžetu Savienībai mainīgā pasaulē[8],

– ņemot vērā 2024. gada 17. janvāra rezolūciju par plānoto galveno pretkorupcijas struktūru likvidēšanu Slovākijā un tās ietekmi uz tiesiskumu[9],

– ņemot vērā 2022. gada 24. novembra rezolūciju par stāvokli Komisijas un Ungārijas valdības sarunās saistībā ar Nosacītības regulu un atveseļošanas un noturības plānu[10],

– ņemot vērā 2022. gada 8. marta rezolūciju par pilsoniskās sabiedrības rīcības iespēju samazināšanos Eiropā[11],

---

4 OV L 231, 30.6.2021., 159. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
5 OV L, 2024/2509, 26.9.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.
6 OV L 325, 20.12.2022., 94. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/2506/oj.
7 Pieņemtie teksti, P10_TA(2025)0129.
8 Pieņemtie teksti, P10_TA(2025)0090.
9 OV C, C/2024/5712, 17.10.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5712/oj.
10 OV C 167, 11.5.2023., 74. lpp.
11 OV C 347, 9.9.2022., 2. lpp.

– ņemot vērā 2021. gada 8. jūlija rezolūciju par vadlīniju izveidi attiecībā uz vispārējā nosacītības režīma piemērošanu Savienības budžeta aizsardzībai[12],

– ņemot vērā Eiropas Revīzijas palātas (ERP) 2024. gada 22. februāra Īpašo ziņojumu 03/2024 "Tiesiskums Eiropas Savienībā – labāks regulējums ES finanšu interešu aizsardzībai, taču riski saglabājas",

– ņemot vērā Eiropas Savienības Tiesas (EST) 2022. gada 16. februāra spriedumus lietā C-156/21, Ungārija pret Eiropas Parlamentu un Eiropas Savienības Padomi[13] un lietā C-157/21, Polijas Republika pret Eiropas Parlamentu un Eiropas Savienības Padomi[14],

– ņemot vērā Komisijas 2023. gada 13. decembra Lēmumu par Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 4. panta nosacījumu izpildes atkārtotu izvērtēšanu pēc Komisijas iniciatīvas pēc Padomes 2022. gada 15. decembra Īstenošanas lēmuma (ES) 2022/2506 attiecībā uz Ungāriju pieņemšanas, C(2023)8999,

– ņemot vērā Komisijas 2024. gada 16. decembra lēmumu saskaņā ar 7. panta 2. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2020. gada 16. decembra Regulā (ES, Euratom) 2020/2092 par vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai attiecībā uz Ungārijas rakstisku paziņojumu par Padomes 2022. gada 15. decembra Īstenošanas lēmuma (ES) 2022/2506 2. panta 2. punktu, (C(2024)9140),

– ņemot vērā Komisijas gada ziņojumus par tiesiskumu,

– ņemot vērā novērojumus, ko izdarījusi Parlamenta Budžeta kontroles komitejas faktu vākšanas misija Ungārijā no 2023. gada 15. līdz 17. maijam un Slovākijā no 2025. gada 26. līdz 28. maijam,

– ņemot vērā Eiropas Reģionu komitejas 2025. gada 2. aprīļa atzinumu "Vietējā un reģionālā perspektīva saistībā ar tiesiskuma īstenošanu Eiropas Savienībā"[15],

– ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas 2025. gada 30. aprīļa atzinumu "Tiesiskuma ekonomiskā dimensija",

---

12 OV C 99, 1.3.2022., 146. lpp.

13 EST 2022. gada 16. februāra spriedums lietā C-156/21, Ungārija pret Eiropas Parlamentu un Eiropas Savienības Padomi, ECLI:EU:C:2022:97.

14 EST 2022. gada 16. februāra spriedums lietā C-157/21, Polijas Republika pret Eiropas Parlamentu un Eiropas Savienības Padomi, ECLI:EU:C:2008:98.

15 OV C, C/2025/3169, 20.6.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3169/oj.

– ņemot vērā Parlamentārās izpētes pakalpojumu ģenerāldirektorāta 2025. gada jūlijā publicēto ziņojumu par Tiesiskuma nosacījumu regulas īstenošanu[16],

– ņemot vērā Parlamenta Budžeta komitejas pieprasīto pētījumu "The tools for protecting the EU budget from breaches of the rule of law: the Conditionality Regulation in context" ("Instrumenti ES budžeta aizsardzībai pret tiesiskuma pārkāpumiem: Nosacītības regulas konteksts")[17],

– ņemot vērā Reglamenta 55. pantu,

– ņemot vērā Budžeta komitejas un Budžeta kontroles komitejas kopīgās apspriedes saskaņā ar Reglamenta 59. pantu,

– ņemot vērā Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas atzinumu,

– ņemot vērā Budžeta komitejas un Budžeta kontroles komitejas ziņojumu (A10-0240/2025),

A. tā kā Savienība ir dibināta, pamatojoties uz tādām vērtībām kā cilvēka cieņas respektēšana, brīvība, demokrātija, līdztiesība, tiesiskums un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības, kā noteikts LES 2. pantā; tā kā šīs vērtības ir atspoguļotas tādās Hartā noteiktajās pamattiesībās kā, piemēram, sieviešu un vīriešu līdztiesība, nediskriminācija un tiesības uz koplīguma sarunām un kolektīvu rīcību saskaņā ar ES tiesību aktiem un valstu tiesību aktiem un praksi, kā arī nostiprinātas starptautiskajos cilvēktiesību līgumos; tā kā šo kopīgo vērtību ievērošana ir pamats tiesībām, kuras izmanto ES iedzīvotāji; tā kā pilsoniskās sabiedrības organizācijām un citām ieinteresētajām personām ir svarīga loma tiesiskuma praktiskā īstenošanā un stiprināšanā;

B. tā kā EST vairākos nolēmumos ir atzinusi, ka visi ES fondi, programmas un finansējums ir dalībvalstu solidaritātes principa izpausme un ka tiem jābūt balstītiem uz savstarpēju uzticēšanos, kas paredz LES 2. pantā noteikto vērtību, Hartā nostiprināto pamattiesību un LES 4. panta 3. punktā noteiktā lojālas sadarbības principa ievērošanu; tā kā EST turklāt ir apstiprinājusi, ka pastāv

---

16 Eiropas Parlaments: Parlamentārās izpētes pakalpojumu ģenerāldirektorāts,*Rule of Law Conditionality Regulation – European Implementation Assessment* (Tiesiskuma nosacījumu regula – Eiropas īstenošanas novērtējums), Eiropas Parlaments, 2025. gads, https://data.europa.eu/doi/10.2861/0161872.

17 *Rubio, E*. un citi, "The tools for protecting the EU budget from breaches of the rule of law: the Conditionality Regulation in context" ("Instrumenti ES budžeta aizsardzībai pret tiesiskuma pārkāpumiem: Nosacītības regulas konteksts"), Eiropas Parlaments, Iekšpolitikas ģenerāldirektorāts, Budžeta lietu politikas departaments, 2023. gada aprīlis.

skaidra saikne starp tiesiskuma ievērošanu un ES budžeta efektīvu īstenošanu saskaņā ar pareizas finanšu pārvaldības principiem un ES finanšu interešu aizsardzības prasībām;

C. tā kā jebkurš skaidrs būtiska tiesiskuma pārkāpuma risks kādā dalībvalstī var kaitēt ES pilsoņu pamattiesībām visās dalībvalstīs, mazināt uzticēšanos un solidaritāti, kavēt lojālu sadarbību starp dalībvalstīm, kā arī negatīvi ietekmēt tādus ES sasniegumus kā personu brīva pārvietošanās, vienotā tirgus darbība un mediju neatkarība;

D. tā kā Nosacītības regula pilnvaro ES savlaicīgi pieņemt samērīgus finanšu pasākumus Savienības finanšu interešu aizsardzībai, ja tiesiskuma pārkāpumi kādā dalībvalstī ietekmē vai var nopietni apdraudēt ES budžeta pareizu finanšu pārvaldību; tā kā regula tika pieņemta kā daļa no 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmas (DFS) paketes pēc ilgām un sarežģītām sarunām starp likumdevējiem, jo īpaši tāpēc, ka dažas dalībvalstis mēģināja sasaistīt sarunas par DFS ar sarunām par tiesiskuma nosacītības mehānismu; tā kā tā ir saistoša visām dalībvalstīm kopš tās stāšanās spēkā 2021. gada 1. janvārī;

E. tā kā Nosacītības regula papildina citus instrumentus, kas aizsargā ES budžetu pret riskiem, kuri ir saistīti ar tiesiskuma pārkāpumiem;

F. tā kā Nosacītības regulā ir noteikts, ka Komisijai ir jāuzrauga tiesiskums visās dalībvalstīs, taču pasākumi līdz šim ir ierosināti un pieņemti tikai Ungārijas gadījumā; tā kā Polijai tika prasīts sniegt papildu informāciju;

G. tā kā ir svarīgi aizsargāt ES līdzekļu galasaņēmēju un labuma guvēju likumīgās intereses; tā kā dalībvalstīm, uz kurām attiecas saskaņā ar Nosacītības regulu pieņemts lēmums, ir jāziņo par to, kā tās pilda savus pienākumus pret galasaņēmējiem un labuma guvējiem;

H. tā kā Komisija ir publicējusi pamatnostādnes, lai precizētu Nosacītības regulas piemērošanu; tā kā Parlaments uzskatīja, ka regulas teksts ir skaidrs un ka tās piemērošanai nav nepieciešama papildu interpretācija;

I. tā kā Komisijai ir tiesību aktos noteikts pienākums pastāvīgi informēt Parlamentu par saviem paziņojumiem dalībvalstij, ja tā uzskata, ka varētu būt notikuši tiesiskuma principu pārkāpumi, un par visiem pasākumiem, kas ierosināti, pieņemti un atcelti saskaņā ar Nosacītības regulu;

J. tā kā Komisija saskaņā ar Nosacītības regulas 9. pantu 2024. gada janvārī publicēja ziņojumu, kurā izvērtēta šīs regulas piemērošana; tā kā Komisijas veiktā vienīgā pieejamā gadījuma analīze apstiprināja pieņemto aizsardzības pasākumu efektivitāti un to turpmāko potenciālu, taču Komisija konstatēja, ka ir pāragri izdarīt galīgus

secinājumus un ka plašāka gadījumu izskatīšanas prakse ļautu labāk apzināt iespējamus uzlabojumus;

K. tā kā 2024. gada decembrī pirmo reizi dalībvalsts zaudēja tai paredzētās budžeta saistības, kas Nosacītības regulas piemērošanas dēļ bija apturētas atbilstoši šīs regulas 7. panta 3. punktam, jo šī dalībvalsts līdz noteiktajam termiņam nebija novērsusi sākotnēji konstatētos trūkumus;

L. tā kā 2025. gada 16. jūlijā Komisija publicēja priekšlikumu par DFS 2028.–2034. gadam[18]; tā kā pastāv skaidra mijiedarbība starp tiesiskuma aspektiem, kas iekļauti priekšlikumā par valsts un reģionu partnerības plāniem (*NRPP*)[19], un nosacītības mehānismu;

M. tā kā šā ziņojuma mērķis ir šajā regulā noteiktās Parlamenta lomas ietvaros rūpīgi izvērtēt Nosacītības regulas īstenošanu, tostarp tās mijiedarbību ar citiem ES instrumentiem, apzinot regulas piemērošanas stiprās un vājās puses un sniedzot ieteikumus tās turpmākai īstenošanai;

Nosacītības režīma ieviešana un juridiskais konteksts

1. atgādina, ka tiesiskums ir viena no ES pamatvērtībām un ka tiesiskuma ievērošana ir būtisks priekšnoteikums pareizai finanšu pārvaldībai un ES finansējuma efektīvai izmantošanai; uzsver, ka tas ir īpaši būtiski, lai aizsargātu iedzīvotāju uzticēšanos Savienībai un nodrošinātu, ka ES līdzekļi sniedz reālus ieguvumus visās dalībvalstīs;

2. uzsver, ka 2020. gadā pieņemtā Nosacītības regula ir būtisks balsts ES budžeta aizsardzībā pret riskiem, kas saistīti ar tiesiskuma pārkāpumiem, un ka tā attiecas uz visu budžetu, ļaujot kumulatīvi piemērot dažādus pasākumus; uzsver, ka Nosacītības regulas piemērošanā būtu jāievēro proporcionalitātes princips; uzsver, ka Nosacītības regulai nav laika ierobežojuma un ka tāpēc tā attiecas uz visiem pašreizējiem un turpmākajiem ES budžeta finansēšanas instrumentiem; tomēr norāda, ka tās praktiskā īstenošana joprojām ir nepietiekama, un aicina panākt konkrētus uzlabojumus, lai nodrošinātu tās pilnīgu efektivitāti;

---

18 Komisijas 2025. gada 16. jūlija paziņojums “Dinamisks ES budžets nākotnes prioritātēm – daudzgadu finanšu shēma 2028.–2034. gadam”, (COM(2025)0570),

19 Komisijas 2025. gada 16. jūlija priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido Eiropas Ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas, lauksaimniecības un lauku, zivsaimniecības un jūrlietu, labklājības un drošības fondu 2028.–2034. gada laikposmam un groza Regulu (ES) 2023/955 un Regulu (ES, Euratom) 2024/2509, (COM(2025)0565).

3. atzinīgi vērtē EST apstiprinājumu tam, ka LES 2. pantā noteikto vērtību ievērošana ir visu dalībvalstu pastāvīgs pienākums un priekšnoteikums visu Līgumā noteikto tiesību un priekšrocību, kas izriet no dalības ES, tostarp piekļuves ES līdzekļiem, izmantošanai; uzdod Komisijai īstenot piemērojamos tiesību aktus, pilnībā ņemot vērā šo EST apstiprinājumu, un uzsvērt šo aspektu visos attiecīgajos paziņojumos;

4. uzsver, ka Nosacītības regulu un citus pieejamos instrumentus ES budžeta aizsardzībai pret tiesiskuma pārkāpumiem nedrīkst uzskatīt par tādiem, kas aizstāj Līgumā paredzētos mehānismus LES 2. pantā noteikto vērtību aizsardzībai; atgādina, ka LES 7. panta 2. punktā paredzētā balsstiesību apturēšana joprojām ir iespējama pastāvīgu un nopietnu tiesiskuma pārkāpumu gadījumos; norāda, ka iedzīvotājiem ir grūti saprast, kāpēc dalībvalstīm, kuras pastāvīgi pārkāpj tiesiskumu, joprojām ir balsstiesības, tādējādi radot risku, ka sabiedrība zaudēs uzticēšanos ES vērtībām un lēmumu pieņemšanas procesiem;

5. atgādina, ka Komisijas “tiesiskuma instrumentu kopums” pēdējo desmit gadu laikā ir ievērojami attīstījies un tajā ir iekļauti vairāki tiesiskuma aizsardzības instrumenti, tostarp gada ziņojums par tiesiskumu, kas aptver visas 27 dalībvalstis, Kopīgo noteikumu regulā noteiktais horizontālais veicinošais nosacījums par Hartas piemērošanu un īstenošanu un Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) ietvaros noteiktie galvenie atskaites punkti saistībā ar tiesiskumu;

6. uzsver, ka nosacītības režīms ir vērsts uz budžetu, jo tā mērķis ir aizsargāt ES līdzekļu pareizu finanšu pārvaldību un ES finanšu intereses un tas tiek piemērots tikai tad, ja tiesiskuma pārkāpums ietekmē vai nopietni apdraud ES budžetu; uzsver, ka tas atšķiras no LES 7. panta procedūras, kas paredz sodu par nopietnu un pastāvīgu LES 2. pantā noteikto vērtību neievērošanu neatkarīgi no ietekmes uz budžetu;

7. uzsver, ka pārkāpuma procedūras, kas tiek īstenotas saskaņā ar LESD 258. pantu un Finanšu regulas 6. pantu, joprojām ir savstarpēji papildinoši instrumenti LES 2. pantā noteikto vērtību sistemātiskas neievērošanas gadījumā;

8. atzinīgi vērtē EST 2022. gada 16. februāra spriedumus lietās C-156/21 un C-157/21, ar kuriem tika pilnībā noraidītas Ungārijas un Polijas prasības atcelt Nosacītības regulu un kuri nepārprotami apstiprināja regulas spēkā esamību, juridisko pamatu un atbilstību Līgumam, kā arī ES kompetenci attiecībā uz tiesiskumu dalībvalstīs;

9. atgādina, ka Nosacītības regulā nav iekļauta tiesiskuma definīcija un nav izsmeļoši definētas situācijas, kas ir uzskatāmas par tiesiskuma pārkāpumiem, kā arī nav risināta tiesiskuma regresa problēma;

norāda uz to, ka noteikumi par piekļuvi līdzekļiem ir definēti konkrētos tiesību aktos, un uz EST konstatējumu, ka šis jēdziens ir pietiekami attīstīts judikatūrā un dalībvalstu konstitucionālajās tradīcijās, tādējādi ierobežojot Komisijas rīcības brīvību tās veiktajos novērtējumos; tādēļ noraida jebkādus apgalvojumus par juridisko nenoteiktību; aicina Komisiju sistemātiski uzskatīt pilsoniskās telpas ierobežojumus un uzbrukumus tās dalībniekiem, kā arī mediju plurālisma apdraudējumus par riska rādītājiem, ja tie ir tieši saistīti ar ES budžeta vai tās finanšu interešu aizsardzību;

Nosacītības regulas piemērošana un konstatētās problēmas

Darbības joma un īstenošanas soļi

10. atgādina, ka Nosacītības regula ir piemērojama visās dalībvalstīs, jo Komisija attiecībā uz katru dalībvalsti novērtē, vai ir izpildīti 4. pantā izklāstītie nosacījumi pasākumu pieņemšanai;

11. norāda, ka procedūra pirms pasākumu pieņemšanas ietver vairākus posmus, tostarp Komisijas rakstisku paziņojumu attiecīgajai dalībvalstij, informācijas apmaiņu, attiecīgās dalībvalsts iespējamās saistības veikt korektīvus pasākumus, dalībvalsts apsvērumus un vajadzības gadījumā Komisijas priekšlikumu pasākumiem, par kuriem Padome pieņem lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu, ievērojot stingri noteiktu termiņu;

12. pieņem zināšanai papildu skaidrojumus par procedūru, ko Komisija sniegusi 2022. gada pamatnostādnēs par Nosacītības regulu, un šīs regulas praktiskās piemērošanas izvērtējumu Komisijas 2024. gada ziņojumā par tās piemērošanu; tomēr pauž nožēlu par to, ka pamatnostādnes tika pieņemtas vairāk nekā gadu pēc regulas stāšanās spēkā un ka tas faktiski aizkavēja tās piemērošanu;

13. pauž nožēlu par to, ka pēc Nosacītības regulas stāšanās spēkā 2021. gada 1. janvārī Komisija nekavējoties neuzsāka 6. panta 1. punktā paredzēto procedūru, lai reaģētu uz pastāvīgiem un būtiskiem tiesiskuma principu pārkāpumiem dažās dalībvalstīs, kuri radīja nopietnu risku ES finanšu interesēm; uzsver, ka 2021. gada oktobrī pēc atkārtotiem aicinājumiem Komisijai rīkoties Parlaments saskaņā ar LESD 265. pantu iesniedza EST prasību pret Komisiju saistībā ar tās bezdarbību un regulas nepiemērošanu; uzsver, ka savlaicīga Komisijas rīcība, ievērojot konkrētus iekšējos termiņus, ir īpaši būtiska ES budžeta aizsardzībai;

Ziņošana par tiesiskuma pārkāpumiem saskaņā ar Nosacītības regulu

14. norāda, ka Komisijai ir darīti zināmi iespējami tiesiskuma pārkāpumi, balstoties uz plašu pierādījumu bāzi, tostarp Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), Eiropas Prokuratūras (*EPPO*),

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) un Parlamenta ziņojumiem, kā arī pilsoniskās sabiedrības organizāciju, uzņēmumu un trauksmes cēlēju sniegto informāciju; uzsver, ka ir svarīgi, lai Komisija saprotami paskaidrotu, kā šādi pierādījumi tiek ņemti vērā tās lēmumos; prasa piešķirt pienācīgu finansējumu tādām struktūrām kā *EPPO*, *OLAF*, Eiropols un ES Aģentūra tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās (*Eurojust*), lai tās varētu efektīvi izmeklēt tiesiskuma pārkāpumus, kas skar ES finanšu intereses;

15. pauž dziļu nožēlu par pārredzamības trūkumu Komisijas veiktajos novērtējumos, kā rezultātā netiek ierosināti pasākumi vai tiek izvēlēti citi instrumenti; uzsver, ka ir jāizvairās no politiski motivētām vai nepamatotām prasībām;

16. norāda, ka līdz šim tikai ļoti ierobežots skaits ieinteresēto personu ir izmantojušas Komisijas standarta sūdzības veidlapu, kas pievienota 2022. gada pamatnostādnēm; iesaka Komisijai pieņemt sūdzības jebkādā rakstiskā formā; turklāt aicina izveidot konfidenciālu un lietotājdraudzīgu ziņošanas portālu, ar kura starpniecību ieinteresētās personas varētu ziņot par tiesiskuma pārkāpumiem, vienlaikus nodrošinot trauksmes cēlēju identitātes aizsardzību, kā arī aizsardzību pret atriebību un ļaunprātīgām sūdzībām, tādējādi ļaujot ātri veikt korektīvus pasākumus; uzsver, ka šādiem instrumentiem jābūt piekļūstamiem, pārredzamiem, pieejamiem vairākās valodās un tādiem, kam ieinteresētās personas uzticas, lai maksimāli palielinātu to efektivitāti un nodrošinātu, ka saņemtie pierādījumi tiek pilnībā ņemti vērā;

17. pauž nožēlu par to, ka, neraugoties uz vairākkārtējiem satraucošiem konstatējumiem Komisijas gada ziņojumos par tiesiskumu, kā arī *OLAF* konstatējumiem, kas publiskoti Komisijas gada ziņojumos par ES finanšu interešu aizsardzību, un *EPPO* konstatējumiem, kas norāda uz riskiem budžetam vairākās dalībvalstīs, ir nosūtīti tikai divi oficiāli paziņojumi un lēmumi par pasākumiem saskaņā ar Nosacītības regulu ir pieņemti tikai vienā gadījumā; uzsver – tas, ka konstatējumi nenoved pie konkrētas rīcības, mazina regulas uzticamību un vājina tās preventīvo funkciju, proti, aizsargāt ES finanšu intereses; atgādina par Revīzijas palātas brīdinājumu, ka tādi lēmumi par līdzekļu bloķēšanu vai atbrīvošanu, kuru pieņemšanai nepieciešams kvalificēts balsu vairākums Padomē, bieži vien saplūst ar citām augsta līmeņa sarunām, par kurām lēmumi jāpieņem vienprātīgi; uzsver, ka lēmumiem jābalstās uz tehniskiem un juridiskiem konstatējumiem un ka tie nedrīkst kļūt par tirgošanās objektu, izmantojot tos kā šantāžas līdzekli lēmumu bloķēšanai jautājumos, par kuriem Padomē nepieciešama vienprātība;

Novērtējums un nosacītības mehānisma piemērošana

18. uzsver, ka Nosacītības regula ir jāpiemēro konsekventi visās dalībvalstīs; mudina Komisiju un attiecīgā gadījumā Padomi rīkoties

ātri un pilnīgi pārredzami, ja ir konstatēta saikne starp tiesiskuma pārkāpumiem vai nopietnu to risku un riskiem ES budžetam un ja attiecīgā dalībvalsts savlaicīgi neveic pasākumus, lai efektīvi un ilgtermiņā novērstu šo situāciju; uzstāj, ka ilgstoši neformāli dialogi nedrīkst aizstāt izlēmīgu rīcību un ka nekādā gadījumā nedrīkst pieļaut politisku strupceļu vai šantāžu, ko izmanto, lai kavētu ES lēmumu pieņemšanu;

19. atkārtoti norāda, ka tiesiskumu nekādā gadījumā nedrīkst padarīt par tirgošanās objektu; uzsver, ka šo instrumentu nedrīkst izmantot tikai kā galējo līdzekli, jo Nosacītības regula pieļauj arī daļēju maksājumu vai saistību apturēšanu agrīnā posmā, proti, tiklīdz ir konstatēti tiesiskuma pārkāpumi, kas varētu nopietni apdraudēt ES budžetu; šajā sakarībā aicina Komisiju pilnībā un savlaicīgi izmantot šo instrumentu;

20. uzsver, ka Komisijas novērtējumiem ir jābūt objektīviem un taisnīgiem un ka tajos jāņem vērā visi pieejamie fakti un jāievēro objektivitātes, nediskriminācijas un dalībvalstu vienlīdzības principi, kā paredzēts Līgumos; uzsver, ka budžeta aizsardzības pasākumu izvēlei un apjomam ir jāatbilst Nosacītības regulas 5. pantā noteiktajam proporcionalitātes principam, ņemot vērā pārkāpuma nopietnību, ilgumu un atkārtošanos, attiecīgās dalībvalsts sadarbības līmeni un konkrēto finansiālo risku, kā arī ietekmi uz likumīgiem un jo īpaši mazākiem galasaņēmējiem un labuma guvējiem; aicina Komisiju publicēt kvantitatīvo riska novērtēšanas metodiku, ko tā jau piemēro iekšēji saskaņā ar Revīzijas palātas ieteikumiem;

21. uzsver, ka Komisijai kā Līgumu izpildes uzraudzītājai ir jārīkojas pilnīgi objektīvi neatkarīgi no valstu valdību politiskās orientācijas un taisnīgi un konsekventi jāsoda par jebkādiem tiesiskuma pārkāpumiem, kas apdraud ES budžetu un ir pretrunā ES vērtībām, lai nepieļautu, ka rodas priekšstats par selektīvu koncentrēšanos uz konkrētām dalībvalstīm; atgādina, ka tikai šāda objektīva un taisnīga īstenošana var arī turpmāk nodrošināt nosacītības režīma uzticamību un leģitimitāti;

22. atzīst, ka mehānisma izmantošanu apgrūtina daži Nosacītības regulas aspekti, jo īpaši prasība pierādīt pietiekami tiešu saikni starp tiesiskuma pārkāpumiem un nopietnu nelabvēlīgas ietekmes uz ES budžetu risku; tajā pašā laikā uzsver, ka šādas prasības nevajadzētu izmantot kā attaisnojumu mehānisma neizmantošanai;

Regress korektīvo pasākumu īstenošanā un to atcelšana

23. norāda, ka Padome ir nolēmusi apturēt 55% no budžeta saistībām trim Ungārijai paredzētām kohēzijas politikas darbības programmām un aizliegt Komisijai uzņemties jaunas juridiskas saistības ar sabiedrības interešu trastiem un to pārraudzībā esošām struktūrām attiecībā uz ES finansējumu tiešā vai netiešā pārvaldībā; norāda uz

juridisko analīzi[20], kas liecina, ka, ņemot vērā Ungārijas valdības izdarīto tiesiskuma pārkāpumu sistēmisko un pastāvīgo raksturu, būtu jāaptur ievērojami lielāka ES finansējuma daļa, lai aizsargātu ES budžetu saskaņā ar proporcionalitātes principu; norāda, ka Nosacītības regulā nav noteikti nekādi ierobežojumi attiecībā uz to saistību īpatsvaru, kuras var apturēt, un uzskata, ka būtu iespējams apturēt līdz pat 100 % no finansējuma; norāda, ka kopš pasākumu pieņemšanas 2022. gada decembrī pēc Ungārijas valdības paziņojuma par tādu pārkāpumu novēršanu, kuri saistīti ar sabiedrības interešu trastiem, Komisija 2023. gada decembrī un vēlreiz 2024. gada decembrī atkārtoti novērtēja konstatētos pārkāpumus un korektīvo pasākumu īstenošanas gaitu; uzsver, ka abos Komisijas novērtējumos ir secināts, ka noteiktās prasības nav izpildītas; norāda, ka Komisijas novērtējumos nebija iekļauti citi tiesiskuma pārkāpumi vai to nopietni riski, kas ietekmē vai var ietekmēt ES finanšu intereses; aicina Komisiju steidzami atkārtoti izvērtēt un novērst regresu tiesiskuma jomā, jo īpaši attiecībā uz tiesu iestāžu neatkarību, ierosinot papildu pasākumus vai pārskatot pašreizējos pasākumus;

24. uzsver, ka ES līdzekļu izmaksa, kas ir apturēta saskaņā ar Nosacītības regulu, drīkst tikt atsākta tikai tad, kad situācija, kuras dēļ tika pieņemti pasākumi, ir pilnībā novērsta, ņemot vērā visas norises attiecīgās valsts situācijā no brīža, kad tika pieņemts sākotnējais lēmums par pasākumiem, līdz brīdim, kad tiek pieņemts lēmums par to atcelšanu; piekrīt Revīzijas palātas brīdinājumam, ka nosacītības režīms nedrīkst kļūt par mehānisku procedūru, saskaņā ar kuru dalībvalsts izpilda prasības tikai formāli, un ka ir jāpanāk reāli uzlabojumi valstī; aicina Komisiju apstiprināt, ka tiesiskuma ievērošana ir praktiski pārbaudāma, izmantojot objektīvus kritērijus un pārbaudes uz vietas, un ziņot par saviem konstatējumiem, pirms tā iesniedz priekšlikumus par pieņemto pasākumu atcelšanu; uzskata, ka Komisijai būtu jāveic arī *ex post* revīzijas, lai nepieļautu regresu pēc pasākumu atcelšanas;

25. atgādina, ka jau 2023. gada jūnijā Parlaments brīdināja par korektīvo pasākumu atcelšanas risku pēc finanšu sankciju atcelšanas[21], proti,

---

[20] *Sheppele, K. L.* un citi, “Freezing all EU funds to Hungary: A legal analysis of why a 100 % suspension is “proportionate” and “appropriate” under Regulation 2020/2092 on a general regime of conditionality for the protection of the Union budget” (“Visu Ungārijai paredzēto ES līdzekļu iesaldēšana: juridiska analīze par to, kāpēc 100 % apturēšana ir “samērīga” un “piemērota” saskaņā ar Regulu 2020/2092 par vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai”), pētījums, ko pieprasījis EP deputāts *Daniel Freund*, Verts/ALE grupa, 2022. gada maijs.

[21] Eiropas Parlamenta 2023. gada 1. jūnija rezolūcija par tiesiskuma un pamattiesību pārkāpumiem Ungārijā un ES līdzekļu iesaldēšanu (OV C, C/2023/1223, 21.12.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1223/oj).

par situāciju, kuru skaidri neparedz nedz Nosacītības regula, nedz 2022. gada pamatnostādnes; uzsver, ka arī Revīzijas palāta ir apzinājusi šo risku; aicina Komisiju nekavējoties atkārtoti apturēt un attiecīgā gadījumā atgūt ES līdzekļus, ja korektīvie pasākumi vēlāk tiek atcelti; sagaida, ka Parlaments nekavējoties tiks informēts par šādām darbībām;

26. uzsver, ka pēc pasākumu atcelšanas būtu ātri jāatsāk programmu pilnīga īstenošana, tostarp saistību uzņemšanās un līdzekļu izmaksāšana; uzsver, ka ir svarīgi, lai Komisija cieši sadarbotos ar valstu iestādēm nolūkā nepieļaut neizskatīto lietu uzkrāšanos;

Nosacītības režīma un citu tiesiskuma instrumentu kopuma instrumentu mijiedarbība

27. atgādina, ka Nosacītības regula skaidri papildina esošos budžeta aizsardzības instrumentus un ir jāpiemēro, "kad citas Savienības tiesību aktos izklāstītās procedūras nenodrošina efektīvāku Savienības budžeta aizsardzību"; pauž nožēlu par Komisijas interpretāciju, kas paredz, ka, pamatojoties uz šo formulējumu, šis instruments būtu jāizmanto tikai kā galējais līdzeklis; ar dziļām bažām atgādina, ka citi pieejamie pasākumi iepriekš nav sistemātiski izmantoti; ar bažām norāda, ka tiesiskuma uzraudzības pilnvaras Komisijā ir sadalītas starp dažādiem dienestiem un ka tas dažkārt noved pie nekonsekventas, nepārredzamas un novēlotas rīcības; pauž nožēlu par Komisijas acīmredzamo nodomu vēl vairāk sadalīt atbildību, jo ir paredzēts uzticēt dažādām Budžeta ģenerāldirektorāta nodaļām Nosacītības regulas un ierosināto valsts un reģionu partnerības plānu novērtēšanu un uzraudzību jaunās DFS ietvaros; kritizē to, ka šāda atbildības sadalīšana noved pie sarežģītas koordinācijas struktūras un apdraud Nosacītības regulas efektīvu piemērošanu;

28. uzskata, ka nav skaidrs, kā Nosacītības regula praksē mijiedarbojas ar citiem tiesiskuma instrumentu kopuma instrumentiem, jo īpaši ar Kopīgo noteikumu regulā noteikto horizontālo veicinošo nosacījumu attiecībā uz Hartu un ANM ietvaros noteiktajiem galvenajiem atskaites punktiem saistībā ar tiesiskumu; ar bažām norāda, ka Revīzijas palāta ne vienmēr ir varējusi pārliecināties par iemesliem, kas ir pamatā Komisijas izvēlei par labu konkrētam tiesiskuma instrumentam; pauž bažas, ka šis pārredzamības trūkums mazina uzticēšanos Nosacītības regulas objektīvai piemērošanai; pauž nožēlu, ka 2023. gada decembrī Komisija novērtēja, ka Ungārija ir izpildījusi horizontālo veicinošo nosacījumu attiecībā uz tiesu iestāžu neatkarību, vienlaikus saglabājot Nosacītības regulā noteiktos pasākumus; uzsver, ka šis saskaņotības trūkums kavē šo instrumentu piemērošanas demokrātisko kontroli; atgādina, ka Parlaments 2024. gada martā cēla prasību EST pret Komisiju, lai pārskatītu minētā Komisijas lēmuma likumību, kā arī nodrošinātu juridisko noteiktību

tiesiskuma mehānismu īstenošanā, un ka EST nolēmums šajā lietā joprojām nav pieņemts;

29. uzsver, ka ir svarīgi saglabāt un vēl vairāk uzlabot sinerģiju starp dažādiem tiesiskuma instrumentiem; uzsver, ka ar tiesiskumu saistītie pasākumi, kas ir priekšnoteikums ES finansējuma piešķiršanai, kā noteikts attiecīgajos lēmumos, kuri pieņemti saskaņā ar Kopīgo noteikumu regulu, ANM regulu un Nosacītības regulu, ir jāuzskata par vienotu un nedalāmu pasākumu kopumu un ka maksājumi nebūtu jāveic pat tad, ja ir panākts progress vienā vai vairākās jomās, bet citā jomā nepilnības joprojām saglabājas; uzstāj, ka ir jāņem vērā arī jebkurš regress salīdzinājumā ar situāciju, kas bija par iemeslu šo pasākumu īstenošanai;

30. brīdina – iesaldēto apropriāciju pārdale vai pārvirzīšana citām programmām vai mērķiem signalizētu, ka valdības, kas rīkojas pretrunā ES vērtībām un nepilda savus pienākumus aizsargāt ES finanšu intereses, var zaudējumus kompensēt citādi; uzskata, ka Nosacītības regulas būtība nepieļauj šādus pārvietojumus, un tādēļ mudina Komisiju noraidīt jebkādus pieprasījumus veikt pārvietojumus uz citām programmām vai tās pašas programmas prioritātēm, jo tādējādi tiktu apieti Nosacītības regulā paredzētie pasākumi; prasa Komisijai iesniegt Parlamentam jebkura šāda pārvietojuma pieprasījuma pilnu tekstu, lai demokrātisko kontroli varētu veikt pirms, nevis pēc Komisijas lēmuma pieņemšanas; uzskata, ka līdzekļus, kuru izmaksa ir apturēta saskaņā ar Nosacītības regulu vai horizontālo veicinošo nosacījumu neizpildes dēļ, nedrīkstētu izmantot programmu grozījumos vai pārvietojumos;

Demokrātiskā kontrole un pārredzamība

31. norāda, ka Nosacītības regula pilnvaro Padomi, lemjot ar kvalificētu balsu vairākumu, grozīt Komisijas priekšlikumu pirms pasākumu pieņemšanas, savukārt Parlamenta loma aprobežojas ar informācijas saņemšanu pēc pasākumu pieņemšanas, tādējādi liedzot Parlamentam kā vienai no ES budžeta un tā izpildes apstiprināšanas lēmējinstitūcijām pilnvērtīgi ietekmēt lēmumus, kas ir būtiski ES budžeta aizsardzībai; norāda, ka vienīgajā gadījumā, kad Padomei bija jāpieņem lēmums, tā izvēlējās grozīt Komisijas priekšlikumu, samazinot apturamā finansējuma summas bez jebkāda pamatojuma;

32. uzsver, ka 2025. gada pavasarī veiktā Eirobarometra aptauja liecina par pārliecinošu sabiedrības atbalstu tam, lai ES līdzekļu piešķiršana būtu atkarīga no tiesiskuma un demokrātijas principu ievērošanas, un ka 85% respondentu atbalsta šo pieeju; uzsver, ka Eiropas Parlamenta deputātiem kā tieši ievēlētiem ES pilsoņu pārstāvjiem ir jāievēro šī skaidrā prasība un stingri jāiestājas par nosacītības mehānismu kā būtisku instrumentu ES budžeta un LES 2. pantā noteikto vērtību aizsardzībai;

33. atkārtoti uzsver, ka Parlaments ļoti nopietni uztver savu Nosacītības regulas īstenošanas kontroles lomu; atzīst, ka Komisija ir izpildījusi savu juridisko pienākumu nekavējoties informēt Parlamentu par visiem ierosinātajiem, pieņemtajiem vai atceltajiem pasākumiem; pauž nožēlu par to, ka Komisija darīja zināmu tikai informācijas minimumu, neiekļāva būtiskākos tās elementus un neiesniedza visu dokumentāciju pat pēc tam, kad Parlaments to bija pieprasījis; uzsver, ka savlaicīga, visaptveroša un proaktīva informācijas apmaiņa ir būtiska, lai Parlaments varētu efektīvi īstenot savas pilnvaras budžeta un uzraudzības jomā un lai iedzīvotāji saglabātu uzticēšanos ES iestādēm un Savienībai kopumā;

34. turklāt pauž nožēlu par to, ka Parlamentam nav piekļuves rakstisko paziņojumu pilnam tekstam un saziņai starp Komisijas dienestiem un attiecīgo dalībvalsti; uzsver, ka šādu pierādījumu nesniegšana apdraud Līgumos noteiktās Parlamenta budžeta kontroles prerogatīvas, kas nostiprinātas LES 14. panta 1. punktā un LESD 319. pantā; turklāt pauž nožēlu par to, ka Parlaments bija spiests atkārtoti vērsties pie Komisijas ar vēstulēm vai rezolūcijām, lai iegūtu pamatinformāciju par procedūru, un ka daudzi dokumenti tika nosūtīti ar ievērojamu kavēšanos;

35. pieņem zināšanai, ka ir noslēgušās sarunas starp Parlamentu un Komisiju par pamatnolīguma pārskatīšanu un ka Komisija apņemas vēl vairāk stiprināt iestāžu sadarbību budžeta jautājumos; atgādina, ka Parlamentam un Padomei vajadzētu būt vienlīdzīgām tiesībām visos jautājumos, kas saistīti ar informācijas apmaiņu; uzstāj, ka ir jānodrošina Parlamentam sistemātiska, savlaicīga, strukturēta un droša piekļuve visai informācijai un dokumentācijai, kas tam un tā komitejām vajadzīga kontroles pilnvaru īstenošanai, tostarp jānodrošina tam piekļuve rakstiskam paziņojumam dalībvalstij, kuru skar iespējama līdzekļu izmaksas apturēšana, visiem papildu informācijas pieprasījumiem, sarakstei starp Komisijas dienestiem un attiecīgo dalībvalsti un ziņojumiem, kas sniegti saskaņā ar Nosacītības regulas 5. panta 2. punktu;

36. mudina Komisiju vienoties par drošu saziņas kanālu, lai nodrošinātu, ka attiecīgās Parlamenta struktūras var piekļūt šādai informācijai, vienlaikus garantējot konfidencialitātes ievērošanu;

37. pauž nožēlu par to, ka Komisijas publiskotajā informācijā par tās konstatējumiem konkrētos Nosacītības regulas piemērošanas gadījumos nav minēti konkrēti konstatētie tiesiskuma pārkāpumi, riska analīzes metodika un samērīguma aprēķins; norāda, ka ekstrēmistu grupas ir izmantojušas šo informācijas trūkumu, lai izplatītu dezinformāciju par ES motīviem un procedūrām, un brīdina, ka tas var atkārtoties arī turpmāk;

38. uzsver, ka ir svarīgi nodrošināt pietiekamu ES finansējumu pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kas darbojas šajā jomā, jo tām

ir īpaši būtiska loma tiesiskuma, demokrātijas un pamattiesību aizsardzībā;

Galasaņēmēju un labuma guvēju aizsardzība

39. uzsver, ka ir vajadzīga stingra pieeja, lai nodrošinātu, ka galasaņēmēji un labuma guvēji netiek sodīti tāpēc, ka tiesiskuma pārkāpumu dēļ ir apturēta ES līdzekļu izmaksa attiecīgās valsts valdībai; sagaida, ka Komisija, ierosinot pasākumus, analizēs iespējamo ietekmi uz galasaņēmējiem un labuma guvējiem; uzsver, ka šis princips ir izsvērtas nosacītības pieejas pamatā; jo īpaši atgādina par dalībvalstu, uz kurām attiecas Nosacītības regulā paredzētie pasākumi, pienākumu turpināt pildīt visas saistības pret galasaņēmējiem un labuma guvējiem;

40. pauž nožēlu par to, ka praksē šie noteikumi nav pietiekami īstenoti un galasaņēmējiem un labuma guvējiem paredzētie aizsardzības pasākumi joprojām lielā mērā ir teorētiski, jo tiešo maksājumu vai līdzekļu novirzīšanas procedūras ir apgrūtinošas un saziņa ar faktiskajiem un potenciālajiem galasaņēmējiem un labuma guvējiem ir neregulāra; uzsver, ka ES līmenī ir jādara vairāk, lai uzlabotu galasaņēmēju un labuma guvēju, tostarp vietējo un reģionālo pašvaldību un citu ieinteresēto personu, likumīgo interešu aizsardzību un nodrošinātu tiem piekļuvi ES finansējumam, jo galasaņēmējus un labuma guvējus nedrīkstētu sodīt par centrālo valdību izdarītiem pārkāpumiem;

41. ar bažām konstatē, ka dažās dalībvalstīs kleptokrātiskas oligarhiskas struktūras sistemātiski pārņem tādas stratēģiski svarīgas nozares kā mediju, telekomunikāciju, banku, mazumtirdzniecības, lauksaimniecības, pārtikas, veselības aprūpes, farmācijas, būvniecības un tūrisma nozari, un ka gadījumā, ja šādas struktūras piesakās ES līdzekļu saņemšanai, var tikt apdraudēta ES budžeta aizsardzība; uzsver, ka ir svarīgi garantēt visiem pieteikumu iesniedzējiem vienlīdzīgas iespējas piekļūt gan ES finansējumam, gan neitrāliem un efektīviem sūdzību izskatīšanas mehānismiem;

42. uzsver, ka dažās dalībvalstīs trauksmes cēlēju un pētniecisko žurnālistu iebiedēšana un pret viņiem vērstas represijas veicina sistēmiskus korupcijas riskus; aicina Komisiju, novērtējot budžeta riskus saskaņā ar Nosacītības regulu, šādas represijas uzskatīt par atbildību pastiprinošiem faktoriem;

43. uzsver, ka ir svarīgi novērtējumos, ko veic saskaņā ar Nosacītības regulu, sistemātiski integrēt Eiropas Savienības un starptautiskos standartus un ieteikumus nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas un apkarošanas jomā; aicina Komisiju izstrādāt skaidrus nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas riska rādītājus projektiem, ko finansē no ES budžeta, lai stiprinātu informācijas apmaiņu ar valstu finanšu ziņu vākšanas vienībām;

Gūtās atziņas un ieteikumi turpmākiem uzlabojumiem

44. pamatojoties uz ierobežoto pieredzi, uzskata, ka nosacītības režīms kopumā ir bijis efektīvs instruments ES finanšu interešu aizsardzībai pret riskiem, kas saistīti ar tiesiskuma pārkāpumiem, vai acīmredzamu šādu pārkāpumu iespējamību; uzstāj, ka šis režīms ir jāpiemēro visam ES budžetam, tostarp uz sniegumu balstītiem instrumentiem, lai visi ES izdevumi tiktu pakļauti efektīvai tiesiskuma ievērošanas kontrolei; mudina Komisiju nodrošināt, lai Nosacītības regula tiktu konsekventi piemērota ES budžetam neatkarīgi no finansēšanas modeļa;

45. uzsver, ka būtu jāpilnveido daži Nosacītības regulas piemērošanas aspekti, lai uzlabotu tās efektivitāti un pārredzamību, kā arī saskaņotību un koordināciju ar citiem tiesiskuma instrumentu kopuma instrumentiem, jo īpaši *ex ante* instrumentiem, un vajadzības gadījumā to kombinētu piemērošanu;

46. aicina Komisiju steidzami pārskatīt 2022. gada pamatnostādnes, lai tiešāk novērstu līdzekļu novirzīšanas vai pārdales risku, publicēt soli pa solim izklāstītu metodiku proporcionalitātes aprēķināšanai, noteikt "pietiekami tiešu saikni" starp tiesiskuma pārkāpumu un risku budžetam, pieprasīt, lai pieņemtie pasākumi tiktu skaidri sasaistīti ar konstatētajiem pārkāpumiem, tostarp nosakot precīzākus standartus attiecībā uz šiem pārkāpumiem, un nodrošināt skaidrus risinājumus un praktiskus pasākumus, kā novērst regresu, kas saistīts ar konstatētajiem pārkāpumiem, ja tādi tiek konstatēti; šajā sakarībā aicina savlaicīgāk un pārredzamāk sadarboties ar ieinteresētajām personām, lai nepieļautu kavēšanos;

47. uzsver, ka Komisijai būtu jādokumentē saikne starp pārkāpumiem un katrā lietā pieņemtajiem pasākumiem un kopā ar katru lēmumu jāpublicē īss paskaidrojums par to, kā ir izpildīts "pietiekami tiešas saiknes" kritērijs, izmantojot pārskatītajās pamatnostādnēs uzskaitītos rādītājus;

48. šajā sakarībā aicina Komisiju pārskatīt savu interpretāciju par Nosacītības regulu kā galējas nepieciešamības instrumentu un kopumā būt proaktīvākai tiesiskuma instrumentu kopuma izmantošanā, tostarp 6. panta 4. punkta piemērošanā, vienlaikus ievērojot proporcionalitātes principu; pauž nožēlu par to, ka Komisijas paziņojums par jauno DFS, šķiet, apstiprina pieeju, saskaņā ar kuru Nosacītības regula tiek izmantota kā "pēdējā aizsardzības līnija";

49. prasa Komisijai, veicot samērīguma novērtējumu, sistemātiski ņemt vērā negatīvo ietekmi uz (potenciālajiem) galasaņēmējiem un labuma guvējiem, jo īpaši mazākiem galasaņēmējiem un labuma guvējiem, tostarp universitātēm, mazajiem un vidējiem uzņēmumiem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, un atspoguļot šo analīzi

dokumentācijā, ko Komisija iesniedz Parlamentam saskaņā ar Nosacītības regulas 8. pantu;

50. aicina Komisiju apsvērt, kā tā varētu efektīvi izpildīt savu pienākumu aizsargāt galasaņēmēju un labuma guvēju, jo īpaši to, kuri cieš no tiesiskuma trūkumu sekām, likumīgās finansiālās intereses, cita starpā īstenojot Nosacītības regulas attiecīgos noteikumus par dalībvalstu pienākumu veikt maksājumus un izmantot līdzekļus nediskriminējošā veidā; uzsver, ka jebkādi pasākumi, kas veikti, lai nodrošinātu, ka likumīgi galasaņēmēji un labuma guvēji var turpināt piekļūt ES finansējumam, nedrīkst vājināt Nosacītības regulas piemērošanu; sagaida, ka Parlaments tiks pilnvērtīgi iesaistīts šajā procesā;

51. aicina Komisiju sistemātiski saskaņot un savstarpēji sasaistīt pārkāpuma procedūras, pasākumus, kas pieņemti saskaņā ar Finanšu regulas 6. pantu, un gaidāmās nosacītības pārbaudes, lai dalībvalstis nevarētu izmantot procesuālās nepilnības un lai ES finanšu intereses tiktu aizsargātas neatkarīgi no izmantotā juridiskā instrumenta;

52. uzskata, ka korektīvie pasākumi būtu jāpapildina ar drošības pasākumiem, lai attiecīgā gadījumā novērstu līdzīgu situāciju atkārtošanos vai turpmāku regresu; aicina izveidot stingrāku uzraudzības un ziņošanas sistēmu, tostarp vajadzības gadījumā mehānismu, kas ļauj īstenot strukturētu un sistemātisku sabiedrisko apspriešanos ar nevalstiskām ieinteresētajām pusēm, jo īpaši attiecībā uz to korektīvo pasākumu īstenošanas statusu dalībvalstīs, uz kuriem attiecas vispārējā nosacītības režīma procedūras;

53. sagaida, ka Komisija veiks konkrētus pasākumus, lai ciešāk sasaistītu tās gada ziņojumu par tiesiskuma ieteikumus ar finansiālo atbalstu no ES budžeta, kā izklāstīts 2024. gada pilnvarojuma vēstulēs komisāriem, kas atbildīgi par budžetu un tiesiskumu; pauž nožēlu par to, ka 2025. gada ziņojumā par tiesiskumu un jo īpaši tā ieteikumos nav sniegta sīkāka informācija par to, kā šī sasaiste tiek nodrošināta; aicina Komisiju tās gada ziņojumos par tiesiskumu iekļautos konkrētām valstīm adresētos ieteikumus pārvērst konkrētos atskaites punktos, uz kuriem dalībvalstīm sistemātiski jāreaģē, un attiecīgā gadījumā tos izmantot kā pierādījumus, kas pamato Nosacītības regulas piemērošanu;

54. aicina Komisiju turpināt pilnveidot saikni starp preventīviem un reaģējošiem instrumentiem un, pamatojoties uz gada ziņojuma par tiesiskumu konstatējumiem, nekavējoties sākt koordinētas pārkāpuma procedūras; aicina Komisiju gada ziņojumā par tiesiskumu novērtēt iespējamos tiesiskuma režīmu nepilnību radītos riskus Savienības budžetam un ziņot par tiem;

55. uzsver, ka gada ziņojuma par tiesiskumu pamatā pašlaik ir četri pīlāri, proti, tiesu sistēma, korupcijas apkarošanas regulējums,

mediju plurālisms un citi institucionālie jautājumi, kas saistīti ar līdzsvara un atsvara sistēmu; atzinīgi vērtē to, ka pēc Parlamenta atkārtotajiem pieprasījumiem 2025. gada ziņojumā par tiesiskumu ir iekļauta vienotā tirgus dimensija, lai novērstu dažādus smagus un sistēmiskus tiesiskuma pārkāpumus, kas skar uzņēmumus un darba ņēmējus daudzās dalībvalstīs; uzsver, ka funkcionējoša tiesu sistēma, stingrs korupcijas apkarošanas regulējums, mediju plurālisms, pienācīga līdzsvara un atsvara sistēma, kā arī funkcionējošs vienotais tirgus ir nesaraujami saistīti ar tiesiskumu; atkārtoti pauž nostāju, ka gada ziņojumā par tiesiskumu būtu jāiekļauj viss LES 2. pantā minēto vērtību tvērums, jo tās būtu jāuzskata par vienotu vērtību kopumu;

56. uzskata, ka sistemātiskiem tiesiskuma pārkāpumiem, kuri konstatēti saistībā ar gada ziņojuma par tiesiskumu pīlāriem un kuriem ir pietiekami tieša saikne ar ES budžeta aizsardzību, būtu jānoved pie nosacītības mehānisma piemērošanas, jo īpaši gadījumos, kad pārkāpumi attiecas uz tiesu sistēmas darbību, un tādos gadījumos kā noteikumu pārkāpumi, manipulēšana vai favorītisms uzaicinājumos iesniegt piedāvājumus un pieteikumos, kas saistīti ar ES finansējumu, kā arī administratīvu spiedienu, kas ir pretrunā vienlīdzīgas attieksmes principam attiecībā uz vietējām un reģionālajām pašvaldībām, uzņēmumiem vai citiem galasaņēmējiem un labuma guvējiem un to piekļuvi ES līdzekļiem; aicina Komisiju nodrošināt, ka visām ieinteresētajām personām ir iespējas sniegt ieguldījumu šādu pārkāpumu novēršanā, tādējādi stiprinot pārredzamību un pārskatatbildību;

57. uzstāj, ka Komisijai būtu jāpamato savi lēmumi neierosināt pasākumus saskaņā ar Nosacītības regulu, ja konkrētām valstīm adresētie ieteikumi, kas saistīti ar ES budžetu, ilgstoši netiek īstenoti;

58. uzskata, ka iestāžu nolīgumā par budžeta disciplīnu[22] būtu jāiekļauj īpašs pielikums par sadarbību saistībā ar nosacītības režīmu; šajā kontekstā uzskata, ka regulārs dialogs starp trim iestādēm par pašreizējo situāciju ES budžeta aizsardzības jomā saistībā ar tiesiskumu būtu efektīvs veids, kā uzlabot koordināciju tiesiskuma instrumentu kopuma izmantošanā; uzskata, ka būtu jāpiešķir Parlamentam oficiāla konsultatīva loma, pirms Komisija iesniedz jebkādu priekšlikumu saskaņā ar Nosacītības regulas 6. panta 1. punktu;

59. uzstāj, ka Parlamenta prerogatīvas kontroles jomā ir jāaizsargā, pilnvarojot to uzraudzīt konsekvenci nosacītības režīma piemērošanā

Iestāžu nolīgums (2020. gada 16. decembris) starp Eiropas Parlamentu, Eiropas Savienības Padomi un Eiropas Komisiju par budžeta disciplīnu, sadarbību budžeta jautājumos un pareizu finanšu pārvaldību, kā arī par jauniem pašu resursiem, tostarp par ceļvedi jaunu pašu resursu ieviešanai (OV L 433 I, 22.12.2020., 28. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj).

vai nepiemērošanā un tādējādi novēršot politisku instrumentalizāciju vai nepārredzamību; aicina Komisiju iesniegt Parlamentam konsolidētu gada pārskatu par visiem ar nosacītību saistītajiem lēmumiem visās budžeta pozīcijās ikgadējās budžeta procedūras ietvaros;

60. aicina reizi ceturksnī rīkot strukturētus dialogus starp atbildīgajiem komisāriem un atbildīgajām Parlamenta komitejām, lai garantētu informācijas apmaiņu reāllaikā un stiprinātu demokrātisko uzraudzību;

61. aicina Padomi saglabāt faktos pamatotu un objektīvu pieeju un pēc iespējas lielākā mērā balstīties uz Komisijas priekšlikumiem; turklāt mudina Padomi nepārvērst pasākumu pieņemšanu par tirgošanās procesu;

62. uzsver, ka skaidra un proaktīva komunikācija ir būtiska, lai stiprinātu uzticēšanos ES iestādēm un vērstos pret populistiskiem vēstījumiem; atgādina, ka Nosacītības regula uzliek Komisijai pienākumu sniegt informāciju un norādījumus galasaņēmējiem un labuma guvējiem, izmantojot tīmekļa vietni vai interneta portālu, kā arī nodrošināt atbilstošus rīkus, lai galasaņēmēji vai labuma guvēji varētu informēt Komisiju par jebkādu šo pienākumu neievērošanu, kas tos tieši ietekmē; uzsver, ka tīmekļa vietnei vai portālam būtu arī jāļauj iedzīvotājiem, galasaņēmējiem un labuma guvējiem, kā arī ekonomikas dalībniekiem atrast visus attiecīgos lēmumus un novērtējumus, kas saistīti ar nosacītības mehānismu, un sekot līdzi visam nosacītības gadījumu izskatīšanas procesam no pasākumu paziņošanas līdz to iespējamai atcelšanai, lai uzlabotu pārredzamību un nepieļautu maldinošas informācijas izplatīšanos;

63. šajā sakarībā aicina Komisiju publicēt faktu lapas, kurās būtu norādītas visas turpmākās darbības, kas veicamas saskaņā ar Nosacītības regulu, nosakot pārkāpumu veidu un novērtējumu, orientējošus iekšējos termiņus katram procedūras posmam, ietekmi uz ES budžetu, tostarp summas, kuru izmaksa ir apturēta, un attiecīgā gadījumā tās ierosināto pasākumu samērīgumu, jo skaidra un pieejama informācija ir būtiska, lai apkarotu dezinformāciju un apliecinātu iedzīvotājiem, ka ES rīkojas konsekventi un taisnīgi, novēršot tiesiskuma pārkāpumus; aicina Komisiju nodrošināt, lai attiecīgā informācija tiktu izplatīta attiecīgajiem galasaņēmējiem un labuma guvējiem, kā arī plašākai sabiedrībai, vienlaikus garantējot konfidencialitātes un datu aizsardzības noteikumu ievērošanu; turklāt aicina Komisiju aktīvi apkarot dezinformāciju, kas saistīta ar regulas piemērošanu;

64. uzskata – lai gan Nosacītības regula galvenokārt ir izstrādāta ar mērķi aizsargāt ES budžetu no riskiem, kas saistīti tiesiskuma pārkāpumiem, ir vērts izpētīt veidus, kā stiprināt ES budžeta aizsardzību pret citu LES 2. pantā noteikto vērtību neievērošanu;

atgādina, ka ES budžets nav imūns pret demokrātijas, vienlīdzības un pamattiesību pārkāpumiem, kuriem var būt reālas finansiālas sekas; uzskata, ka Finanšu regulas 6. pants nodrošina juridisko pamatu rīcībai šādu pārkāpumu gadījumos; aicina Komisiju izvērtēt iespējas paplašināt nosacītības instrumentu izmantošanu gadījumos, kad nopietni un sistemātiski tiek pārkāptas citas LES 2. pantā noteiktās vērtības un tas ietekmē ES budžetu;

65. mudina Komisiju novērst tās dienestu atbildības sadrumstalotību tiesiskuma uzraudzības un izpildes darbību jomā un ar to saistītos riskus, racionalizējot kompetences un atbildību tiesiskuma jautājumos pārredzamākā un efektīvākā struktūrā, lai nodrošinātu saskaņotību, konsekvenci, pārredzamību un savlaicīgu izpildi, kā arī uzlabotu saziņu ar Parlamentu un dalībvalstīm;

66. aicina Komisiju stiprināt savas izmeklēšanas spējas, izveidojot pastāvīgu tādu specializētu ekspertu sarakstu, kuri spēj novērtēt sarežģītus tiesiskuma pārkāpumus, tādējādi dodot iespējas ātrāk pieņemt tehniski pamatotus lēmumus, un izstrādāt tādu IT sistēmu, kura ļautu atklāt tendences vai līdzības saņemtajos ziņojumos;

67. mudina Komisiju īstenot proaktīvāku pieeju sūdzību izskatīšanā un nolūkā veicināt ziņošanu nodrošināt, ka Nosacītības regulā noteiktās sūdzību iesniegšanas procedūras paredz pienācīgu aizsardzību trauksmes cēlējiem, jo īpaši tiem, kas ir īpaši neaizsargāti un kam trauksmes celšana rada ievērojamu risku;

68. aicina Komisiju izveidot pastāvīgu koordinācijas sistēmu, tajā iesaistot visas attiecīgās ES aģentūras un struktūras, lai nodrošinātu agrīnu atklāšanu un efektīvu izmeklēšanu krāpšanas, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un korupcijas gadījumos, kas skar ES finanšu intereses; aicina regulāri ziņot par šīm darbībām;

69. aicina dalībvalstis nodrošināt tiesiskuma ievērošanu un ātri novērst visus konstatētos pārkāpumus, lai aizsargātu ES finanšu intereses un novērstu nepieciešamību piemērot pasākumus saskaņā ar Nosacītības regulu; turklāt aicina piešķirt pietiekamus resursus valstu iestādēm, kuru darbs ir būtisks, lai nodrošinātu tiesiskuma ievērošanu;

70. aicina Revīzijas palātu sagatavot īpašu ziņojumu, kurā tiktu novērtēta Nosacītības regulas piemērošanas efektivitāte un ar to saistītās izmaksas, tostarp tās radītais administratīvais slogs un atturošā ietekme, kā arī galasaņēmēju un labuma guvēju aizsardzība;

Nosacītības regula un nākamā DFS

71. pieņem zināšanai ar tiesiskumu saistītos aspektus Komisijas priekšlikumā par DFS 2028.–2034. gadam un jo īpaši horizontālo nosacījumu ieviešanu attiecībā uz tiesiskuma principu un Hartas

ievērošanu Komisijas priekšlikumā par valsts un reģionu partnerības plānu; atzīst, ka, izmantojot ES līdzekļus, ir būtiski nodrošināt ES vērtību ievērošanu ar stingriem aizsardzības pasākumiem; tomēr pauž bažas par to, ka Komisijas priekšlikums joprojām ir nepietiekams, jo tas:

a) nedz būtiski vienkāršo tiesiskuma instrumentu kopumu, nedz paredz dažādu tiesiskuma instrumentu koordināciju, bet drīzāk izraisa pārklāšanos un neskaidrību, tādējādi riskējot radīt sadrumstalotu paralēlu instrumentu sistēmu;

b) paredz, ka pasākumi saistībā ar horizontālā tiesiskuma nosacījuma pārkāpumiem tiek uzsākti ar Padomes īstenošanas lēmumu, un šajā procedūrā Parlaments nav iesaistīts lēmumu pieņemšanā;

c) var novest pie Padomes īstenošanas lēmuma pieņemšanas, ņemot vērā šajā regulējumā paredzēto saikni starp tiesiskuma nosacījumu un Hartas nosacījumu un tādējādi apgrūtinot Hartas nosacījuma piemērošanu;

d) neparedz pietiekami tiešu saikni starp tiesiskuma pārkāpumu un ES budžeta aizsardzību, kā tas ir nosacītības mehānisma gadījumā, tādējādi radot problēmas saistībā ar juridisko noteiktību;

e) skaidri apliecina, ka Komisija joprojām uzskata nosacītības mehānismu par galējas nepieciešamības instrumentu;

72. pauž nožēlu par pārklāšanos ar nosacītības mehānismu, kas ieviests ar Komisijas priekšlikumu par DFS 2028.–2034. gadam; aicina izveidot vienotu, saskaņotu un visaptverošu satvaru visām ES finansēšanas programmām, kas ir Nosacītības regulas piemērošanas jomā, aptverot gan veicinošos nosacījumus, kas jāizpilda, lai piekļūtu ES finansējumam, gan pasākumus līdzekļu iesaldēšanai vai izmaksas aizturēšanai gadījumos, kad attiecīgie nosacījumi vairs netiek izpildīti; prasa Komisijai apvienot visus tiesiskuma instrumentus vienā satvarā, lai nodrošinātu skaidrus, objektīvus un pārredzamus piemērošanas kritērijus un precizētu, kā tiks nodrošināta šo instrumentu darbības koordinācija; uzstāj, ka gadījumā, ja šāda apvienošana netiek nodrošināta ne pašreizējā tiesiskā regulējuma ietvaros, ne arī sarunās par nākamo DFS, Komisijai būtu jāierosina grozījumi Nosacītības regulā, ar kuriem Parlamentam un Padomei tiktu nodrošināta vienlīdzīga loma tiesību aktu īstenošanā;

73. atzīst, ka Komisija saistībā ar valsts un reģionu partnerības plāniem ierosina iespēju programmām tiešā vai netiešā pārvaldībā atkal darīt pieejamu finansējumu, attiecībā uz kuru saistības ir atceltas, jo nav veikti korektīvi pasākumi, reaģējot uz tiesiskuma pārkāpumu, kas konstatēts saskaņā ar Nosacītības regulu; prasa precizēt, kā šādas summas, attiecībā uz kurām saistības ir atceltas, varētu novirzīt

citām programmām; uzstāj, ka lēmums izmantot atbrīvotos līdzekļus ir budžeta lēmējinstitūcijas prerogatīva ikgadējās budžeta procedūras ietvaros un ka šajā ziņā Komisijai nevajadzētu būt rīcības brīvībai;

74. uzsver, ka visiem lēmumiem pilnībā vai daļēji apturēt ES finansējumu ir jābalstās uz skaidriem, objektīviem un pārredzamiem kritērijiem un procedūrām, nevis uz sarunām, kas notiek aiz slēgtām durvīm un ietver tirgošanos; prasa apturēt ES līdzekļu izmaksu, ja nav izpildītas pamatprasības, un atsākt iesaldēto līdzekļu izmaksu attiecīgajām dalībvalstīm tikai pēc tam, kad tās ir pilnībā īstenojušas būtiskas reformas un pārbaudāmi apliecinājušas tiesiskuma ievērošanu praksē;

75. pauž nopietnas bažas par to, ka saskaņā ar Komisijas priekšlikumiem neviena atbildīgā iestāde vai struktūra nepārbaudīs valsts un reģionu partnerības plānos paredzēto pasākumu pamatizmaksas un ka finansējums, kas nav saistīts ar faktiskajām izmaksām, kļūtu par galveno budžeta izpildes metodi; brīdina, ka šāda pieeja nopietni kavēs Komisijas spēju noteikt vai izvērtēt tiesiskuma pārkāpumu finansiālās sekas; turklāt brīdina, ka tas apdraudētu Līgumā noteikto Parlamenta kā vienas no budžeta lēmējinstitūcijām un ES budžeta izpildes apstiprinātājiestādes demokrātiskās kontroles lomu, kā arī Revīzijas palātas būtisko lomu; uzskata, ka galasaņēmējiem, tostarp apakšuzņēmējiem, paredzēto finanšu plūsmu izmaksu lietderība, izsekojamība un pārredzamība ir jāgarantē, izmantojot sadarbspējīgu IT sistēmu, jo tas ir vienīgais veids, kā noteikt un kvantitatīvi aplēst tiesiskuma pārkāpumu ietekmi uz budžetu; uzsver, ka Komisijai ir jāuzlabo Parlamentam sniedzamās informācijas ticamība un precizitāte;

°

° °

76. uzdod priekšsēdētājai nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai, Eiropas Revīzijas palātai, Eiropas Savienības Tiesai un dalībvalstu valdībām un parlamentiem.